

พฤติกรรมเกี่ยวกับการออมของบุคลากรกรมสรรพากรเพื่อรองรับการเกษียณอายุ :
กรณีศึกษามูลนิธิกรมสรรพากรในสำนักงานใหญ่
SAVING BEHAVIOR FOR THE RETIREMENT OF REVENUE DEPARTMENT
STAFF: CASE STUDY OF STAFF IN CENTRAL OFFICE

ศิลารัตน์ พูลพันธุ์¹
 ปราโมทย์ ศุภปัญญา²

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของบุคลากรกรมสรรพากรในสำนักงานใหญ่เพื่อรองรับการเกษียณอายุโดยใช้วิธีการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรกรมสรรพากรในสำนักงานใหญ่ จำนวน 400 ราย โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ และนำมาวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้สถิติร้อยละ สถิติอ้างอิงโดยใช้สถิติทดสอบ Chi-square ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า (1) พฤติกรรมการออมของบุคลากรกรมสรรพากรส่วนใหญ่ มีรูปแบบการออมในรูปแบบของเงินโดยการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์/สหกรณ์ มีการจัดสรรเงินออมไว้แน่นอนโดยประมาณ 10 - 20 % ของรายได้รวมของครอบครัวในแต่ละเดือน ระยะเวลาในการออม 5 - 10 ปี มีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามชรา/เกษียณอายุ โดยสภาพคล่องทางการเงินมีอิทธิพลต่อการออมมากที่สุด และคาดว่าจะมีปริมาณเงินออมเพียงพอไว้ใช้จ่ายหลังเกษียณอายุ (2) การทดสอบสมมติฐานพบว่า ลักษณะทั่วไปของผู้ออมที่ต่างกันด้านอายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน และค่าใช้จ่ายรวมของครอบครัวต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน โดยอายุและรายได้รวมของครอบครัวต่อเดือนที่ต่างกันส่งผลให้มีพฤติกรรมการออมที่ต่างกันมากที่สุด รองลงมาคือระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว และค่าใช้จ่ายรวมของครอบครัวที่ต่างกันส่งผลให้มีพฤติกรรมการออมที่ต่างกัน ตามลำดับ

คำสำคัญ : การออม พฤติกรรมการออม รูปแบบการออม

Abstract

The purpose of the study is to studying saving behavior for the retirement of Revenue Department staff in Central Office. The quota sampling was used and the sample was 400. Self-administered questionnaire was used for data collection. Statistics analysis were descriptive statistics analyzed by Percentage, Mean, Standard Deviation and inferential statistics analyzed by Chi-square at statistical level 0.05. The results of this study showed that (1) the majority of staff were savings in the form of deposits by commercial banks /cooperative. The savings are exactly allocated approximate to 10-20% of total families income per month within savings duration of 5 - 10 years. The objective of savings were for their spending after retirement. The most influenced for savings is the liquidity. And they expected to have a sufficient amount of savings for their spending after retirement. (2) Hypothesis testing in the different characteristics of staff in dimension of ages, educational levels, number of family members, total income of the family per month and total expense of the family per month, resulted in different saving behaviors. The results showed that the difference in age and total income of the family per month resulted in savings behavior the most. The second is the difference in levels of education, number of family and total expense of the family per month, resulted in savings behavior respectively.

Keywords: Saving Behavior, Saving Instruments

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ณ กรุงเทพมหานคร ที่อยู่ 19 ซอยลาดปลาเค้า 27 แขวงจรเข้บัว เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ 10230 e-mail : silarat.po@rd.go.th
² ดร.อาจารย์ประจำคณะวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ณ กรุงเทพมหานคร

บทนำ

ทุกวันนี้ประชากรเกือบทุกประเทศในโลกกำลังมีอายุสูงขึ้น อันเป็นผลมาจากการที่อัตราเกิดของประเทศต่างๆ ได้ลดต่ำลง ในขณะที่ผู้คนมีอายุยืนยาวขึ้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้แสดงให้เห็นว่านับจากวันนี้ไปอีกเพียง 20 ปี ในปี 2576 ประเทศไทยจะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากถึง 18.7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 29 ของประชากรทั้งหมด และประเทศไทยก็จะกลายเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” โดยข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ระบุว่า มีคนไทยจำนวน 22.6% ที่ไม่มีเงินออมไว้ใช้จ่ายเกษียณ มักจะประสบปัญหาในเรื่องของการเงิน ค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ หรือมีเงินเก็บออมไว้ใช้จ่ายน้อยเกินไป ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการรักษาสุขภาพที่สูงขึ้น ส่งผลให้เงินออมที่สะสมมาไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ [1]

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สํารวจพบว่าเมื่อเปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินต่อรายได้ของครอบครัวข้าราชการ ปี 2551 - 2555 พบว่า ครอบครัวข้าราชการทุกตำแหน่งประเภท มีรายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 49,915 บาท และ 41,081 บาท ตามลำดับ มีค่าใช้จ่ายเพื่อการสะสมทุนและเงินออมเฉลี่ยเดือนละ 11,713 บาท มีหนี้สินเฉลี่ย 1,111,425 บาทต่อครอบครัวที่มีหนี้ ซึ่งคิดเป็น 22.3 เท่าของรายได้ ภาพรวมของทั้งประเทศ เมื่อเทียบกับปี 2553 หนี้สินมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.9 ต่อปี ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.6 ต่อปี และรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.9 ต่อปี [2] จากตัวเลขสถิติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่าโดยเฉลี่ยแล้วรายได้ของครอบครัวข้าราชการจะเพิ่มขึ้น แต่ค่าใช้จ่ายก็เพิ่มขึ้นอีกเท่าตัว จึงทำให้หนี้สินมีอัตราเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัวด้วยเช่นกัน

จากสถิติและข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าหากตัวบุคลากรภาครัฐมีความต้องการที่จะดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขโดยไม่ประสบปัญหาทางด้านหนี้สินที่เกินตัวนั้น จะต้องมี การปรับตัวและปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายต่างๆ แม้ว่าภาครัฐจะมีมาตรการในการส่งเสริมการออมเพื่อใช้ในวัยเกษียณอย่างเป็นทางการผ่านระบบการออมเพื่อเกษียณอายุ หรือระบบบำเหน็จบำนาญ กองทุนประกันสังคม (Social Security Fund) กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (Government Pension Fund) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Provident Fund) การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี ดังจะเห็นได้จากการสนับสนุนให้มีการออมระยะยาวโดยผ่านกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (retirement mutual fund - RMF) ของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม (บลจ.) ต่างๆ เป็นต้น โดยคาดหวังว่าจะช่วยให้บุคลากรภาครัฐสามารถบริหารสินทรัพย์ และการใช้จ่ายที่เกิดขึ้น และสามารถจัดสรรการเงินเพื่อใช้ในการอุปโภคและบริโภคทั้งในปัจจุบัน และในอนาคตได้เป็นอย่างดี แต่ก็ยังไม่สามารถตอบสนองการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคได้อย่างเพียงพอ [3]

ดังนั้น ผู้ทำวิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาพฤติกรรมที่การออมของบุคลากรกรมสรรพากรในสำนักงานใหญ่ ซึ่งหากทราบว่าพฤติกรรมการออมของบุคลากรในกรมสรรพากรเป็นแบบใดแล้ว จะช่วยให้สำนักพัฒนาทรัพยากรบุคคลสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาวางแผนและพัฒนาหลักสูตรในการอบรมให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรของกรมสรรพากรอย่างเหมาะสมและถูกต้อง ว่าควรจะทำอย่างไรเพื่อรองรับวัยเกษียณให้เหมาะสมกับตนเองอย่างไร เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตหลังเกษียณได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีฐานะทางการเงินที่มั่นคง

ทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับการออม คือ ทฤษฎีความต้องการถือเงินของเคนส์มีรากฐานมาจากทฤษฎีความต้องการถือเงินของมาร์แชลล์ในเรื่องปริมาณเงินในรูปความต้องการถือเงิน (cash balance quantity of money) ซึ่งมีความเห็นว่าบุคคลจะถือเงินจำนวนหนึ่งเพื่อความสะดวกในการจับจ่ายและเพื่อมิให้เกิดปัญหาการขาดสภาพคล่องแต่ตามแนวความคิดของเคนส์นั้นเห็นว่าเงินมิได้มีบทบาทเพียงสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น แต่เงินมีบทบาทในฐานะเป็นสินทรัพย์(asset) ชนิดหนึ่งด้วย นอกเหนือจากสินทรัพย์อื่นๆ ซึ่งหมายถึง หลักทรัพย์ซึ่งได้แก่ หุ้นกู้หรือพันธบัตร(bond) ประชาชนจะต้องเลือกระหว่างการถือเงินกับการถือพันธบัตร และปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพล

ต่อการเลือกก็คือ ระดับรายได้และอัตราดอกเบี้ย กล่าวคือ ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงความต้องการถือเงินของประชาชนจะน้อยเพราะประชาชนจะเลือกถือหลักทรัพย์มากกว่า หรือในทางตรงกันข้ามถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำลงความต้องการถือเงินของประชาชนจะมากขึ้น เพราะประชาชนจะเลือกที่จะถือหลักทรัพย์น้อยลง [4]

ทฤษฎีการบริโภคที่คำนึงถึงวงจรชีวิต (life cycle theory of consumption) ตามแนวคิดของ Franco Modigliani, Albert Ando และ Richard Brumberg เชื่อว่าปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในงวดเวลาหนึ่งจะขึ้นอยู่กับการคาดคะเนของรายได้ตลอดช่วงอายุขัยทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต (William H. Branson. 1989: 253) ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีสถิตฐานวัฏจักรชีวิตชีวิต (The Life Cycle Hypothesis) โดย Ando Modigliani ผู้ริเริ่มทฤษฎีการบริโภคที่คำนึงถึงวงจรชีวิต กล่าวว่าการบริโภคของบุคคลขณะใดขณะหนึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น แต่ขึ้นอยู่กับรายได้ที่จะได้รับตลอดช่วงชีวิตการทำงาน จำนวนปีที่ทำงานและจำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่ การที่บุคคลออมทรัพย์ก็เพื่อเก็บเงินออมนั้นไว้ใช้ในการบริโภคในยามแก่เมื่อต้องออกจากงาน (Mankiw 2003: 447 - 451) [4]

ฐานิยา กัมพลาวสี (2552) ทำการศึกษาเปรียบเทียบการออมและรูปแบบการออมระหว่างพนักงานสถาบันการเงิน และข้าราชการ พบว่า ความแตกต่างของอาชีพทั้ง 2 กลุ่ม คือพนักงานสถาบันการเงินและกลุ่มข้าราชการจะมีพฤติกรรมออมเงินไม่แตกต่างกัน ส่วนสาเหตุของการไม่ออมเงินที่ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นเหมือนกันได้แก่ การมีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย การมีหนี้สิน การมีคณเียงดูในอุปการะและผลตอบแทนน้อย ด้านการจัดสรรเงินออมในแต่ละเดือนส่วนใหญ่ทั้ง 2 กลุ่มจะมีการกำหนดเงินออมไว้แน่นอนในแต่ละเดือน ส่วนการจัดสรรเงินลงทุนทางการเงินพนักงานสถาบันการเงินจะไม่มีการกำหนดไว้แน่นอนในแต่ละเดือน ด้านระยะเวลาในการเก็บออมและการลงทุนทางการเงิน พนักงานสถาบันการเงินส่วนใหญ่จะเก็บออมและลงทุนทางการเงินมาแล้วเป็นระยะเวลา 2-5 ปี แต่ข้าราชการส่วนใหญ่จะเก็บออมและลงทุนทางการเงินมาแล้วเป็นระยะเวลา 5-10 ปี ด้านแนวโน้มการออมเงินในอนาคตของพนักงานสถาบันการเงินจะออมเป็นปริมาณเพิ่มขึ้นและจะหันไปลงทุนทางการเงินเป็นปริมาณที่เพิ่มขึ้นมากขึ้นด้วยในอนาคต ส่วนข้าราชการก็ยังคงเน้นการออมเงินเป็นปริมาณที่เพิ่มขึ้นมากกว่าการลงทุนทางการเงิน ส่วนวัตถุประสงค์ในการออมเงินของกลุ่มพนักงานสถาบันการเงินเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินและเก็บไว้ยามชราเป็นหลักเช่นเดียวกับกลุ่มข้าราชการ ส่วนวัตถุประสงค์ในการลงทุนทางการเงิน ทั้ง 2 กลุ่มให้ความสำคัญกับผลตอบแทนที่สูงในระยะยาว พฤติกรรมด้านการออมของกลุ่มพนักงานสถาบันการเงินจะเน้นไปที่การออมทรัพย์เช่นเดียวกับกลุ่มข้าราชการ โดยกลุ่มข้าราชการจะเน้นการออมในรูปแบบของการฝากออมทรัพย์เช่นเดียวกับพนักงานสถาบันการเงิน ส่วนด้านการลงทุนทางการเงิน ข้าราชการจะเน้นการลงทุนทางการเงินไปที่กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ส่วนพนักงานสถาบันการเงินจะเน้นการลงทุนในรูปแบบของการประกันชีวิตและลงทุนในกองทุนรวม [5]

ศิริอรุณ อนันตวิรุฬห์ (2550) ทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานครผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40-45 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป รูปแบบการออมของกลุ่มตัวอย่างมี 2 แบบ คือการออมแบบบังคับกับกองทุนประกันสังคม และการออมแบบสมัครใจเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และออมกับสถาบันการเงินมากที่สุด ผู้ที่มีการออมโดยสมัครใจมีวัตถุประสงค์ของการออม 3 อันดับแรก คือ ออมเพื่อไว้ใช้หลังเกษียณ รองลงมาออมเพื่อไว้ใช้จ่ายเจ็บป่วย และอันดับสุดท้ายออมเพื่อเป็นหลักประกันให้ครอบครัว สำหรับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินออม ได้แก่ อายุผู้ตอบแบบสอบถาม เงินเดือนหรือค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา โบนัส และรายได้อื่น โดยปัจจัยเกือบทุกตัวส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินออมในทางบวก ยกเว้นอายุของผู้ตอบแบบสอบถามที่ส่งผลกระทบต่อ

ทางลบ ในด้านความพอใจเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ ได้ใช้เกณฑ์รายได้ที่พอเพียงในการดำรงชีวิตหลังเกษียณ (ที่ระดับร้อยละ 50 ของรายได้เดือนสุดท้าย) [6]

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของบุคลากรกรมสรรพากรในสำนักงานใหญ่เพื่อรองรับการเกษียณอายุ

วิธีดำเนินงาน

รายละเอียดเกี่ยวกับการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง และของเขตของงานวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของกรมสรรพากร สังกัดกระทรวงการคลัง ที่มีสถานที่ปฏิบัติงานประจำอยู่ที่อาคารกรมสรรพากร สำนักงานใหญ่ ไม่จำกัดตำแหน่ง เพศ และอายุ โดยจำนวนที่เก็บแบบสอบถามนี้คำนวณมาจากการใช้สูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ทราบจำนวนประชากร โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรของ Yamane โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 5% ช่วงความเชื่อมั่น 95% จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 319 ตัวอย่าง แต่ผู้วิจัยได้ทำการสำรองแบบสอบถามไว้ รวมทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งแบบสอบถามออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ออม (ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรกรมสรรพากรที่ปฏิบัติราชการในส่วนกลาง)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรกรมสรรพากรโดยใช้มาตรเป็นคำถามเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรกรมสรรพากรที่ปฏิบัติราชการในสำนักงานใหญ่เป็นคำถามประเภทตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความคิดเห็นว่า กรมสรรพากรควรมีมาตรการในการส่งเสริมการออมเพื่อการเกษียณอายุให้เหมาะสมกับบุคลากรกรมสรรพากรที่ปฏิบัติราชการในสำนักงานใหญ่ อย่างไร

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เสร็จสมบูรณ์จำนวน 400 ชุด ไปให้กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรกรมสรรพากรที่ปฏิบัติราชการอยู่ที่อาคารกรมสรรพากรสำนักงานใหญ่ เป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ออมใช้สถิติเชิงสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ การทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ 1 กับตัวแปรที่ 2 เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 36 – 45 ปี สถานภาพโสด มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีระยะเวลาทำงานกับกรมสรรพากร 10 – 15 ปี มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน มีรายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 40,000 บาท มีค่าใช้จ่ายรวมของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 30,000 บาท

2. ข้อมูลด้านพฤติกรรมการออมของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรูปแบบการออมเป็นตัวแทน โดยการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์/สหกรณ์ ออมในรูปแบบของทรัพย์สิน โดยส่วนใหญ่ออม

เป็นอสังหาริมทรัพย์ มีการจัดสรรเงินออมโดยกำหนดไว้แน่นอนทุกเดือน และออมเงินเป็นจำนวน 10 – 20 % ของรายได้รวมของครอบครัวในแต่ละเดือน ระยะเวลาในการออมประมาณ 5 – 10 ปี ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการออมเงินเพื่อไว้ใช้ในยามชรา/เกษียณอายุ รองลงมาคือเพื่อไว้ใช้จ่ายมเจ็บป่วยฉุกเฉิน สภาพคล่องทางการเงินมีอิทธิพลต่อการออมเงินมากที่สุด การวางแผนการออมในอีก 1 ปีข้างหน้าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้น 10 – 20 % การคาดการณ์ความพอเพียงของปริมาณเงินออมหลังเกษียณอายุส่วนใหญ่พบว่าเพียงพอ

3. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของผู้ออมและพฤติกรรมการออม ลักษณะทั่วไปของผู้ออมประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน และค่าใช้จ่ายรวมของครอบครัวต่อเดือน พฤติกรรมการออม ประกอบด้วย รูปแบบการออม การออมในรูปแบบทรัพย์สิน การออมในรูปแบบตัวเงิน การจัดสรรเงินออม จำนวนเงินที่ใช้ออม ระยะเวลาในการออม อิทธิพลในการออม การวางแผนการออมในอนาคต และความพอเพียงของเงินออมหลังเกษียณ ใช้สถิติไค-สแควร์ในการทดสอบความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 พบว่า อายุของผู้ออมที่แตกต่างกันมีผลทำให้ผู้ออมมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกันในด้านรูปแบบการออม การออมในรูปแบบทรัพย์สิน จำนวนเงินที่ใช้ออม ระยะเวลาในการออม อิทธิพลในการออม การวางแผนการออมในอนาคต และความพอเพียงของเงินออมหลังเกษียณ

ระดับการศึกษาของผู้ออมที่แตกต่างกันมีผลทำให้ผู้ออมมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกันในด้าน การจัดสรรเงินออม จำนวนเงินที่ใช้ออม ระยะเวลาในการออม อิทธิพลในการออม และความพอเพียงของเงินออมหลังเกษียณ

จำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ออมที่แตกต่างกันมีผลทำให้ผู้ออมมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกันในด้าน การออมในรูปแบบตัวเงิน การจัดสรรเงินออม จำนวนเงินที่ใช้ออม อิทธิพลในการออม การวางแผนการออมในอนาคต และความพอเพียงของเงินออมหลังเกษียณ

รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือนของผู้ออมที่แตกต่างกันมีผลทำให้ผู้ออมมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกันในด้าน รูปแบบการออม การออมในรูปแบบตัวเงิน การจัดสรรเงินออม จำนวนเงินที่ใช้ออม ระยะเวลาในการออม การวางแผนการออมในอนาคต และความพอเพียงของเงินออมหลังเกษียณ

ค่าใช้จ่ายรวมของครอบครัวต่อเดือนของผู้ออมที่แตกต่างกันมีผลทำให้ผู้ออมมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกันในด้าน การออมในรูปแบบตัวเงิน จำนวนเงินที่ใช้ออม การวางแผนการออมในอนาคต และความพอเพียงของเงินออมหลังเกษียณ

สรุป

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นอีกว่ารายได้เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดพฤติกรรมการออมส่วนใหญ่ของแต่ละครัวเรือน สอดคล้องกับที่นักเศรษฐศาสตร์หลายท่านได้ให้ความสำคัญแก่ปัจจัยทางด้านรายได้ว่าเป็นปัจจัยตัวสำคัญสำหรับการออม เช่น Keynes, Friedman, Ando and Modigliani และ Duesenberry ซึ่งพบว่าการอมนั้นจะแปรผันโดยตรงกับรายได้ที่ได้รับ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นก็มีแนวโน้มที่จะออมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย จากการศึกษาพฤติกรรมการออมในอีก 1-2 ปีข้างหน้า พบว่า ส่วนใหญ่จะวางแผนการออมในปริมาณที่เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้สัมบูรณ์ของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากในระยะยาวครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ครัวเรือนจะสามารถสะสมทรัพย์สินที่จำเป็นและอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตได้ นอกจากนี้สมมติฐานรายได้สัมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis) ชี้ให้เห็นว่าเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น ประชาชนมีแนวโน้มที่ใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือประชาชนมีแนวโน้มที่จะออมเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. กรมสรรพากรควรจัดให้มีโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการออมและการลงทุนให้แก่บุคลากรของกรมสรรพากร เพื่อให้บุคลากรทราบถึงผลประโยชน์และความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการออมและการลงทุนประเภทอื่นๆ โดยการเปิดหลักสูตรการอบรมเกี่ยวกับการออมและการลงทุนในรูปแบบอื่นที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าการออมโดยฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์หรือสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมสรรพากร เช่น การออมผ่านการกองทุนรวมตราสารหนี้ กองทุนรวมประเภทตราสารทุน (กองทุนรวมประเภท Long Term Investment หรือ LTF และ Retirement Mutual Fund หรือ RMF) และการซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรกรมสรรพากรสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอบรมไปปรับใช้ในการออมและการลงทุนให้เข้ากับรูปแบบในการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคลอย่างเหมาะสม
2. กรมสรรพากรควรสนับสนุนให้มีการจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตรอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับบุคลากรที่มีรายได้ไม่พอใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นความรู้ให้บุคลากรนำไปประกอบอาชีพเสริมที่เหมาะสมกับตนเองสร้างรายได้เพิ่มจะได้มีค่าใช้จ่ายอย่างเพียงพอและส่วนที่เหลือใช้สามารถนำไปออมได้
3. กรมสรรพากรควรจัดให้มีหลักสูตรการอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือน (ด้านรายรับ-รายจ่าย) และน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อจะได้มีเงินเหลือและสามารถเก็บออมไว้ในยามเกษียณอายุได้เพิ่มขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ดร.ปราโมทย์ ศุภปัญญา อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้สละเวลาในการให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่และความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งรวมถึงบุคลากรกรมสรรพากรทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามทำให้การศึกษาครั้งนี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. **สรุปสถานะกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการออมเพื่อการชราภาพ ประจำปีไตรมาสที่ 4 ปี 2556**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง; 2556
 - [2] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **การสำรวจภาวะการครองชีพของข้าราชการพลเรือนสามัญ [ออนไลน์] 2555**. [อ้างเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2558] จาก <http://www.nso.go.th>
 - [3] กิตติพัฒน์ แสสนทวีสุข. **เงินทองต้องใส่ใจ วางแผนการเงินส่วนบุคคล ฉบับพิเศษ**. กรุงเทพฯ : ฝ่ายสื่อความรู้และสิ่งพิมพ์ สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ; 2550
 - [4] ปิยรัตน์ กฤษณามระ และคณะ. **พฤติกรรมออมและปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการออม ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล**. [งานวิจัยเฉพาะเรื่อง]. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2554
 - [5] ฐานิยา กัมพลาวสี. **เปรียบเทียบการออมและรูปแบบการออมระหว่างพนักงานสถาบันการเงินและข้าราชการ**. [การศึกษาอิสระ]. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2552
 - [6] ศิริอรุณ อนันตวิรุฬห์. **พฤติกรรมออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร**. [สารนิพนธ์]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2550
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. **การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์**. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พี.เอ็น (1991) จำกัด; 2555
- สุดใจ นำมุฑ. **กลยุทธ์การบริหารการเงินบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน); 2543